

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Plzeň 2022

BcA. Patrik Braun

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program N8208 Design
Studijní obor Ilustrace a grafický design
Specializace Ilustrace

Diplomová práce

Ztráta místa

BcA. Patrik Braun

Vedoucí práce: prof. akad. mal. Mikoláš Axmann
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Patrik BRAUN**
Osobní číslo: **D19N0005P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace**
Téma práce: **EXPERIMENTÁLNÍ GRAFICKÉ POSTUPY V ILUSTRACI**
Téma práce anglicky: **EXPERIMENTAL GRAPHIC PROCEDURES IN ILLUSTRATION**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Zkoumání a záznam vztahu mezi architekturou a přírodními vlivy v různých stádiích rozpadu.

Způsob realizace: Po nalezení a zmapování vnitřních a vnějších prostor vybraných objektů vyhodnotit nejvhodnější prostředky pro realizaci experimentálních a inovativních postupů v tisku, nástěnné malbě a muralu. Přesah grafického projevu do veřejného projevu. Užití kresebného záznamu, malby, fotografie, přípravných technik pro tisk z výšky/hloubky a přímého tisku.

Cíl: Realizací v materiálu a v měřítku dosáhnout účasti na redefinici základních pojmů oboru. Konkrétními kresbami a tisky doložit smysluplnost rozvíjení zasouvaných historických technik v souběhu s moderními postupy a materiály. Obhájit pozici aktivního grafika reflektujícího tradici, v dynamickém prostředí dominance digitálních technologií.

Předpokládaný charakter výstupu: Minimálně 4 mobilní sgrafita 70 × 50 cm, soubor 14 tisků na kartonu 35 × 50 cm, realizovaných kombinací tradičních a neobvyklých postupů ve dvou paré.

Rozsah průvodní zprávy: Minimálně 3 normostrany.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

KATTENMANN, Andrea. *Rivera*. Köln: TASCHEN GmbH, 2015. ISBN 9783836504133.
WHITE, D Anthony. *Siqueiros: Biography of a Revolutionary Artist*. Booksurge Publishing, 2009. ISBN 1439211728.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Architektky, Jiná perspektiva Kruh, Texty o architektuře 2015-2018*. 2020. ISBN 978-80-9032-187-8.
ŠVÁCHA, Rostislav; TICHÁ, Jana; SRŠŇOVÁ, Milena. *Euroamerické architektonické myšlení 1936-2011*. Kolektiv, 2019. ISBN 978-80-88033-03-5.
STRAKOŠ, Martin. *Ostrava industriální a moderní*. Paseka, 2020. ISBN 978-80-7637-123-1.

Vedoucí diplomové práce: **Prof. akad. mal. Mikoláš Axmann**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2022**

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....
podpis autora

Poděkování:

Děkuji prof. akad. mal. Mikoláši Axmannovi za odborné vedení během magisterského studia a při tvorbě mé závěreční práce.

Obsah

	Úvodem	7
1	Tématizace	8
1.1	Motivační rámec	8
1.2	Ztráta místa	9
2	Technický kontext	10
2.1	Výběr média	10
2.2	Kamenotisk	10
2.2.1	Sgrafito/Stucco mobile	11
3	Implementace	11
4	Závěrem	12
5	Resumé	13
6	Zdroje	14
7	Seznam příloh	15
8	Přílohy	16–44

Úvodem

„Někdy je domněnka hodně důležitá, například nalezneme-li v mléce pstruha.“ (HENRY THOREAU)

Ve své závěrečné práci prezentuji soubor grafických listů a mobilních sgrafit s názvem „Ztráta místa“, který je snahou o zkoumání forem a zmapování vztahů mezi člověkem, architekturou a přírodou. V této teoretické práci vysvětluji volbu tématu a motivace, které mě vedly k výsledné podobě.

1 Tematizace

1.1 Motivační rámeček

Místa ve městech a mimo ně mají ve většině případů jasně rozpoznatelné ukazatele, díky kterým jsou pojmenovatelná. V případě vnitřních struktur měst to budou lavičky, jezírka a altány, které nás ujistí o přítomnosti v parku. V jiném případě nás mohou benzínové pumpy, rytmické dunění a čpavý zápach doprovázet skrz střeva tranzitních systémů do jiného města. Jednotlivé indicie umožňují orientaci v těchto prostorech i jejich pojmenování, přičemž často bývají po delší dobu neměnné.

Role člověka se během putování přes různě tvrdé městské vrstvy změní hned několikrát (chodec, běžec, cestující, spolucestující, turista, flanér, zaměstnanec). Podoby, funkce míst a jejich stav nesou posláné ukazatele, díky kterým je možné zařazení situací do souvislostí.

Zvláštním případem jsou vágní terény, tedy místa bez jasného vymezení — proluky v čase nebo nemísta mezi místy — mezery v prostoru. Společným jmenovatelem těchto míst bývá spontaneita, která jim dala za vznik. Z tohoto důvodu není možné přesně určit, jestli jsou blíže k městu nebo přírodě.

Tato závěrečná práce se snaží jedno z těchto míst zmapovat.

1.2 Ztráta místa

Udržitelnost existence člověka je podmíněná bydlením, a proto jsem se ve své práci jsem zaměřil především na domy, které se za dobu své existence proměnily v nemísto/nestavení. Architektura je nositelem různých významů a její vzezření se proměňuje podle její důležitosti. Nejdůležitějším místem ve městě je kostel – sakrální prostor oblečený do umění. Na druhém konci budou zmíněná nestavení, která s sebou velmi často nesou už jen funkci dočasných přístřeší. Jedním z těchto objektů je i opuštěný dům, který se stal jakýmsi bodem mého zkoumání a nositelem mého tématu. Dům se nepřetržitě přes dvě dekády proměňuje v hromadu suti.

Jedním z podstatných kontextů, díky kterým jsem téma vágních terénů začal řešit je vlastní autorská kniha Kroky mechorosta, která se zabývala pionýrskými druhy mechorostů a jejich důležité pozici při osidlování nových zdánlivě neobyvatelných stanovišť. Prvek mechorostů, suchozemské rostliny, která připravuje prostředí pro růst dalších rostlin v těch nejsložitějších podmínkách, je k nalezení i ve zmíněné ruině. Mechy zde vytvořily koberce z travin, zakrslých stromků a náletů. Střecha se začala opět uzavírat pod korunami stromů a odhalené zdivo začaly izolovat popínavé rostliny. Vzniklo ztracené místo.

2 Technický kontext

2.1 Výběr média

Podoba mé práce se dělí na dvě části. První z nich je soubor vícebarevných grafických listů v technice kamenotisku a druhou část tvoří tradiční sgrafita. Obě ze zmíněných technik jsem se snažil zkoumat během bakalářského i magisterského studia s ambicemi k dosažení technických i osobních limitů. K tomu mi neodmyslitelně pomohly ideální podmínky Grafického ateliéru a jeho odborného vedení.

K výběru těchto technik vedly zkoušky, které jsem započal v kresbě grafitem, tuší a dále pokračoval přes rezerváže a šablonový tisk. Následně jsem při prověřování přípravných kreseb v technikách čárového leptu, suché lehly, akvatinty a litografie zjistil, že se barevná litografie jeví jako nejlepší nositel obsahu a myšlenky.

2.2 Kamenotisk

Soubor kamenotisků obsahuje 14 tisků ve formátu od B1 do B5. Tisky byly vytvořeny v minimálním nákladu dvou paré. Při tvorbě matric jsem využíval schopnosti jemnozrnného vápence a matrice jsem upravoval pro další barvy rytím, leptáním a opětovným promašťováním. Matrice byly obráceny do negativu či zbrušovány hrubým brusným pískem a znovu tisknuty. Tyto preparace jsem vytvářel s ambicí o vyjádření všech aspektů nemíst. Jednotlivé vrstvy každé z kompozic jsem tvořil nezávisle na sobě a užíval prostředky, které neodpovídaly předchozím vrstvám. V souboru jsem se snažil obsáhnout celistvý obraz respektující existenci architektury od jejího vzniku po nynější stav.

Kompozice inspirované architektonickými plány užívají rentgenovou perspektivu. Užitím tohoto perspektivního řešení jsem chtěl použít lidská pragmatická řešení (řád/geometrie) proti přírodě (organické tvary/složité struktury).

Tisky jsem tvořil na kamenotiskařském tříčovém lisu. Část tisků byla tisknuta ručně, za pomoci knihařské kostky.

2.2.1 Sgrafito/Stucco mobile

Díky možnosti zásahu přímo do zmiňované ruiny jsem zvolil sgrafito kvůli jeho pozici v architektuře — na nově budovaných staveních se fasáda aplikuje jako poslední a podléhá zkáze jako první. Sgrafito ze škály fasádních úprav přidává stavení na jeho důležitosti a přitom je to jeden z nejryzejších grafických přístupů.

Soubor sgrafit jsem rozdělil do dvou částí, přičemž oba jsou mobilní (přenositelná) — první se věnuje aplikaci sgrafita přímo na zdivo architektury. Tato poloha nese snahu o komunikaci s pozornými návštěvníky zmíněného nemísta. Druhá část je zamýšlená jako doprovod ke kamenotiskům.

V souboru jsem se snažil použít podobných postupů při tvorbě kompozic jako u kamenotisků. Soubor se ale pohybuje ve škálách černobílého monochromu. Důraz jsem opět kladl na rentgenovou perspektivu a nejasné uspořádání objektů v rámci kompozice.

3 Implementace

Tisky a sgrafita byly vyhotoveny v mé vlastní dílně. Během práce se mi podařilo vybavit svojí dílnu kamenotiskařským tříčovým lisem — Krause. Díky těmto možnostem jsem se mohl realizovat prakticky bez technických omezení.

4

Závěrem

Doufám, že se mi podařilo v tomto komentáři ke své diplomové práci obsáhnout veškeré důvody k volbě tématu, formě i obsahu. Závěrem bych chtěl vyjádřit velké poděkování prof. akad. mal. Mikolášovi Axmannovi za jeho podnětné rady, čas, úsilí a vedení při ujasňování mé vlastní cesty na poli grafického projevu.

Resumé

The result of my work entitled *Lost Places* was a collection of lithographs and sgraffito on the topic of abandoned places. This work was created with ambitions to communicate with the people who visit these places. The sgraffito that was included in my work was implemented on a building that was also the subject of interest in my lithographs. The file contains 14 multicolor lithographs and 12 sgraffito. The graphics were created in the range from B1 to B5. Large sgraffito formats (100 × 60 cm) were created to accompany the lithographs.

The reason for choosing the topic was the uniqueness, indescribability, form and *genius loci* of lost places. I chose lithography for its irreplaceable ability in editing the matrix and its material proximity to the chosen topic. Sgraffito fulfilled a similar material connection for me. Plaster is the last element of a newly built building and also the first to be destroyed.

By studying space, targeted intervention, and creating graphics, I wanted to draw attention to these lost places. Let the observer find the mysterious relationships between architecture and nature. Provoke them.

5 Zdroje

- 1 Augé, M. *Non-Places: an introduction to supermodernity*, New York — London: Verso 1995, ISBN 184-46-73111
- 2 Hábllová, A. B. *Nemísta měst*, Host, 2019, ISBN 978-80-7577-992-2
- 3 Švácha, R., Sršňová, M., Tichá, J. (eds) *Euroamerické architektonické myšlení 1936—2011*, Zlatý řez, 2018, ISBN 978-80-88033-03-5
- 4 Strakoš, M. *Ostrava industriální a moderní*, Paseka, 2020, ISBN 978-80-7637-123-1
- 5 Kruh, *Texty o architektuře 2015—2018*, Kruh z. s., 2020, ISBN 978-80-903218-7-8
- 6 Obrtel, V. *Vlaštovka, která má geometrické hnízdo*, Odeon, 1985

6 Seznam příloh

Příloha 1	16—19
Přípravné kresby	
Příloha 2	20—24
Příprava kamene a kresba	
Příloha 3	25—28
Tisk	
Příloha 4	29
Ořez grafik	
Příloha 5	30—31
Pohled do dílny	
Příloha 6	32—33
Příprava sgrafit	
Příloha 7	34—35
Výběr z výsledných sgrafit	
Příloha 8	36—37
Aplikace sgrafit do architektury	
Příloha 9	38—44
Výsledné tisky	

